

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Viam Regiam Lvsatiae Svperioris

Schwartz, Johann Friedrich

[Wittenberg], 1732

XIII

quo, interpretatur, parato in loco, qui Ilva dicitur, suimet hospitio multum hilaris occurrit. Qualiter autem Cæsar ab eodem tunc susciperetur, & per sua usque ad Gnesin deduceretur, dictu incredibile atque ineffabile est. Videns autem longe urbem desideratam, nudis pedibus &c. Quæ quum ita sint, minus dubito, plures, subsecutis temporibus, Imperatoris exemplum imitatos esse. Persvadent hoc mihi mores illius seculi ad superstitionem, & sacra præfertim hujus generis itinera maxime proclives. Has autem ipsas peregrinationes sacras multum ad usum frequentiore commerciorum contulisse, adeo certum est, ut nemo id, nisi rerum antiquarum expers, sit negaturus. Quibus temporibus tamen mutua utriusque gentis commercia maxime florere cœperint, de eo silent superioris ætatis scriptores. Equidem HELMOLDVS & ADAMVS BREMENSIS referunt, jam antiquissimis temporibus Saxones ex portu Slesvicensi ad Prussos navigasse, pellesque inde, utpote superbarum vestium materiam, petiisse, adeoque probabile ad fidem videtur, subsequenter temporibus hac etiam via, varias hujus generis merces, & alias res, quibus Polonia abundat, utputa frumentum & sal, in Germaniam illatas & pecudes ad nos actas esse.

XIII.

Discedimus igitur ab iis, de quibus scriptores, qui res gestas superiorum temporum consignarunt, silent, & progredimur ad recentiora. Hic vero se offerunt testimonia, omni exceptione majora, ex quibus satis superque constat, nec novam esse hanc viam, nec superioribus seculis desertam, sed potius satis illustrem atque frequentatam fuisse. Apparet illud ex literis Henrici, Wittigonis, & Henrici de Camentz, qui jam sub initio seculi XIV. usum telonii, quod ab iis, qui ex Silesia Poloniaque veniunt, eoque profiscuntur, pro transitu pendi solet, & nostra lingua *der Durch-Zoll* appellatur, Apezoni cuidam, feudi nomine dederunt.

derunt. Id vero, quod imprimis ad viæ hujus celebritatem demonstrandam pertinet, est diploma JOANNIS, marchionis Brandenburgici, qui anno 1315. usum ejusdem vectigalis, quod a peregrinantibus, urbemque Gorlicium transeuntibus, solvendum est, filiis dicti Apezonis, Gunzelino, Ulmanno, Nicolao, Petro & Johanni, civibus Gorlicensibus, in feudum dedit, & pro investitura nonaginta marcas argenti accepit. Patet ex hac pensione, ut tum tempora erant, sat grandi, viam hanc nostram illis jam temporibus frequentatissimam fuisse. Verba, quæ huc pertinent, & in literis JOANNIS, Marchionis Brandenburgici, continentur, digna sunt, quæ hic inserantur, ut eo melius de re judicari possit. Ita autem se habent: *Norint universi, quorum notitiæ exhibebitur præsens scriptum, quod nos Dei gratia Brandenb. & Lusatia Marchio contulimus & per præsentis literas debito & consueto feudi titulo conferimus prudentibus viris Gunzelino suisque hæredibus legitimis, fratribus videlicet, Ulmanno, Nicolao, Petro & Joanni, Civibus in Goerlitz, filiis Henrici, felicitis recordationis, Apezonis, dicti monetarii quondam filii, manu conjuncta, & insolidum teloneum transitus per ipsam civitatem, quod vulgariter dicitur Durch • Zoll, quod ipsi quondam a Domino de Camentz noscuntur in feuda possedisse, possidendum & tenendum a nobis & nostris successoribus prædicto jure feudali libere atque quiete absque omni exhibitione personalis servitii & realis. Proinde nobis fratres prædicti dederunt & persolverunt complete nonaginta marcas argenti Brandenburgensis, & pondere, de quibus ipsos quietos dicimus per præsentis. In cujus rei testimonium nostro sigillo sigillatum dari jussimus præsens scriptum datum Enswalda anno Dni 1315. Feria 4. ante nativitatem B. Mariæ. Viam autem hanc jam JOANNIS, Brandenburgici Marchionis, ætate ita circumscriptam fuisse, ut proficiscentibus ab ea discedere licitum non fuerit, apparet ex JOANNIS, Bohemiæ Regis, diplomate, in quo litem inter Gorlicenses & Zittavien-*

ses

ses de hac via nostra ortam decisurus ad literas Brandenburgici Marchionis provocat, iisque nifus viam, qua per urbem Gorlicensem itur, non solum confirmat, sed reliquas etiam, quæ Seydenbergam, Schoenbergam & Friedlandiam ducunt, reprobat, ita pronuncians : *Nos Joannes, Bohemorum Rex, ac Luxemburgensis Comes, notum facimus tenore præsentium universis, quod inter fideles nostros, dilectos cives civitatum nostrarum Goerlicensis & Zittaviensis, super transitu stratarum per Seidenberg & Schoenberg, in districtu Goerlicensi, & quibusdam juribus, litis controversia suborta extiterit, ad cujus sopitionem prædictis civibus utriusque civitatis terminum ad nostram præsentiam præsignando deputavimus deputatum, in quo prædicti cives nostri Goerlicenses coram nobis jure & antiquo testimonio Marchionis Brandenburgici demonstrarunt rationabiliter, quod etiam in antea perpetuis temporibus sanximus & statuimus, a singulis mercatoribus & vectoribus, cum quibuscunque rebus transeuntibus, infallibiliter observari, videlicet, ut omnes mercatores, vectores, & quilibet de Saxonia, Polonia vel aliunde transeuntes, ut prædictum eum districtum Goerlicensem attigerint, principaliter trans civitatem nostram Goerlicensem transire, & singula jura & consuetudines ibidem debitas, seu ab antiquo observatas, observare debeant & explere. Inhibemus itaque, & inhiberi mandamus, ut nullus omnino stratas per Friedland cum quibuspiam mercibus seu aliis rebus transire debeat, prout indignationem regiam, & corporis & rerum evitare voluerit periculum. Committimus igitur illustri Carolo, Marchioni Moraviae, primogenito nostro charissimo, & cæteris nostris hæredibus, & successoribus, & mandamus universis nostris officialibus, præsentibus & futuris, quatenus prædictos cives nostros Goerlicenses in prætactis gratiis, juribus & consuetudinibus conservare, & prædictas stratas per Friedland cæterasque in districtum Goerlicensem prohibitas, inbibent, & per alias stratas ad dictam civitatem nostram Goerlicensem transire sin-*

gulos arceant ac compellant, secusque facientes in rebus & corpore nostra auctoritate punire debeant gravi pœna. Harum, quibus nostrum majus sigillum appendendum duximus, testimonio literarum &c. Dat. Pragæ feria 6ta ante Trinit. anno Domini millesimo Trecentesimo quadragesimo primo. Quæ si comparantur cum illis, quæ brevibus dicuntur in literis JOANNIS, Brandenburgici Marchionis, facile apparet, jam tum vectigalium causa adstrictos fuisse peregrinantes, ad viam hanc Lusatiae superioris publicam persequendam. Tantum igitur abest, ut, MANLIVM secuti, statuamus, primam hujus viae institutionem JOANNI Bohemiae Regi tribuendam esse, uti scribit *L. VI. c. 33. rerum Lusat. aut cum MEISTERO faciamus, qui originem ejus ad CAROLVM IV. refert in Annal. Gorlicens. apud Hoffmann. in script. Lusat. Tom. I. Part. II. p. 11.* ut potius longe antiquiorem illam esse credamus. Quod si enim tunc demum constituta esset via nostra, certe JOANNES Rex neque ad testimonium Brandenburgici Marchionis provocare, nec, Gorlicensium jus consverudine, diuturno usu, introducta niti, affirmare potuisset.

XIV.

Sed hæsitatio forsitan, atque scire cupis, qua causa moti Gorlicenses præ ceteris pro defendenda hac via, tanquam pro aris & focis, laborarint. Variis scilicet de causis illorum maxime interfuit, ne relicto itinere, quod ad urbem ipsarum ducit, alia via incederent peregrinantes. Ex diplomatibus enim supra adductis apparet, concessum fuisse illis usum vectigalis, quod pro transitu a viatoribus solvitur. Hoc autem privati fuissent, si quidem libera, a via semel instituta deflectendi, facultas fuisset. Deinde neminem latere potest, quantum, præter illam, quam ex telonio percipiunt, utilitatem, commodi ad totam civitatem redundet ex frequenti hominum mox huc, mox illuc proficiscentium transitione, quorum nemo urbem facile egreditur, nisi pecunie